

Ба Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-004
дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025), ш. Душанбе, куч. Буни Ҳисорак,
шаҳраки донишҷӯён, бинои таълимии №8)

ТАҚРИЗ

**ба автореферати диссертатсияи Обидзода Умед Фозил дар мавзуй
“Ҳамкориҳои иқтисодӣ байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии
Халқии Хитой дар шароити тағйирёбии вазъи геоиқтисодӣ дар ҷаҳон”,
барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи
иқтисоси 6D051300 – Иқтисодиёти ҷаҳонӣ (6D051301 - Иқтисодиёти
ҷаҳонӣ)**

Дар шароити тағйирёбии босуръати меъмори геоиқтисодии ҷаҳонӣ, шиддат гирифтани рақобат миёни марказҳои пешбари қудрати ҷаҳонӣ ва табдили занҷирҳои истеҳсолӣ ва логистикӣ ҷаҳонӣ, аҳамияти ҳамкориҳои байналмилалӣ иқтисодӣ ба таври назаррас меафзояд. Барои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дорои мавқеи стратегӣ геополитикӣ дар Осиёи Марказӣ буда, ба диверификатсия кардани манбаъҳои рушди иқтисодии худ така мекунад, рушди шарикӣ ҳамаҷониба бо Ҷумҳурии Халқии Хитой самти асосии фаъолият аст. Ҷумҳурии Халқии Хитой айни замон яке аз бузургтарин шарикони тичорати хориҷӣ Тоҷикистон, сармоягузор ва қарздиҳанда дар доираи ташаббуси "Як Камарбанд ва як роҳ" мебошад, ки муносибатҳои иқтисодии дуҷонибаро ба омили муайянкунанда дар навсозии саноат, инфрасохтор ва бахши энергетикӣ кишвар табдил медиҳад.

Вазъи кунунии геоиқтисодӣ бо фишори афзояндаи таҳримҳо, низоъҳои минтақавӣ, афзоиши протексионизм, ҳалалдор шудани роҳҳои логистикӣ ҷаҳонӣ ва нақши афзояндаи лоиҳаҳои ҳамгироии фароминтақавӣ тавсиф мешавад. Дар чунин шароит, барои Тоҷикистон ҷустуҷӯи шарикӣ иқтисодии устувор ва дарозмуддат, ки қодир ба таъмини сармоягузорӣ, технология ва рушди долонҳои нақлиётӣ ва энергетикӣ мебошанд, муҳим аст. Ҷумҳурии Халқии Хитой дар ин равандҳо бозигари калидӣ буда, имкониятҳоро барои рушди инфрасохтор, ҳамкориҳои саноатӣ, густариши иқтисодӣ содиротӣ ва баланд бардоштани устувории молиявӣ кишвар фароҳам меорад.

Дар айни замон, густариши ҳамкориҳои иқтисодӣ бо хатарҳо ва мушкилоти муайян, аз ҷумла афзоиши қарзи беруна, вобастагӣ аз баъзе соҳаҳо ва бозорҳои хориҷӣ, гуногунрангии маҳдуди сохтори содирот ва зарурати тақмили институтсионалии механизмҳои шарикӣ давлатӣ ва хусусӣ ва муҳити сармоягузорӣ ҳамроҳ аст. Ин зарурати таҳлили ҳамаҷонибаи илмӣ вазъияти кунунӣ, сохтор ва динамикаи ҳамкориҳои иқтисодии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Халқии Хитой, арзёбии таъсири он ба иқтисоди миллӣ ва таҳияи тавсияҳо барои беҳтар кардани самаранокӣ ва тавозуни ҳамкорӣ ба миён меояд. Ҳамин тариқ, омӯзиши ҳамкориҳои иқтисодӣ

байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Халқии Хитой дар шароити тағйирёбии вазъияти геоиқтисодӣ ҳам аз нигоҳи илмӣ ва ҳам аз нигоҳи амалӣ муҳим аст, зеро он ба мо имкон медиҳад, ки моделҳои оптималии шарикӣ байналмилалиро, ки ба рушди устувори иқтисодӣ, навсозии иқтисоди миллӣ ва тақвияти соҳибхӯрии иқтисодии давлат нигаронида шудаанд, муайян кунем.

Аз ин рӯ, диссертатсияи Обидзода У.Ф. дар мавзӯи “Ҳамкорӣҳои иқтисодӣ байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Халқии Хитой дар шароити тағйирёбии вазъи геоиқтисодӣ дар ҷаҳон”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D051300 – Иқтисодиёти ҷаҳонӣ (6D051301 - Иқтисодиёти ҷаҳонӣ) пешниҳод гардидааст хеле актуалӣ ба ҳисоб меравад.

Муаллиф дар натиҷаи таҳқиқот исбот намудааст, ки бо афзоиши равандҳои ҳамгироии иқтисодӣ, зарурати тавсеаи ҳамкорӣҳои сармоягузорӣ миёни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Халқии Хитой тавассути истифодаи моделҳои гуногуни ҳамкорӣ ба миён меояд. Аз ин рӯ, ба роҳ мондани гуфтугӯҳои дучониба ва чандҷониба доир ба равандҳои ҳамгироӣ бояд бо таъҷил ба манфиатҳои муштарак ва ҳамроҳшуда сураат гиранд. Муаллиф ошкор намудааст, ки зимни тавсеаи ин ҳамкорӣ, монеаҳои ҳамгироии иқтисодӣ дар сатҳи минтақавӣ низ бештар эҳсос мегарданд.

Ҷолиби диққат, ин муайян гардидани самтҳои афзалиятноки рушди ҳамкорӣҳои тиҷоратӣ ва сармоягузори байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Халқии Хитой аз ҷониби муаллиф мебошад. Муаллиф асоснок намудааст, ки тадбиқи истифодаи механизми самараноки моделҳои шарикӣ миёни бахши давлатӣ ва хусусӣ аҳамияти хос дорад, зеро онҳо метавонанд ҳамчун василаи таъмини манфиатҳои мутақобилан судманд хизмат намоянд.

Дар баробари ин, автореферати диссертатсия аз баъзе норасогӣҳо ва камбудӣҳои ӯрӣ нест. Дар миёни онҳо, метавон ба норасогӣҳо ва камбудӣҳои зерин ишора намуд:

1. Сарфи назар аз аҳамияти мавзӯи зикршуда ва фарогирии хеле васеи ҳамкориҳои иқтисодии байналмилалӣ, дар автореферат таъсири мушаххаси тағйироти геоиқтисодии ахир (сиёсати таҳримӣ, таъдбири занҷирҳои таъминоти ҷаҳонӣ ва афзоиши лоиҳаҳои ҳамгироии минтақавӣ) ба муносибатҳои иқтисодии Тоҷикистону Хитой ба таври кофӣ асоснок нагардидаанд. Ба назар мерасад, ки минбаъд механизмҳои роҳ, ки тавассути онҳо тағйироти геоиқтисодии ҷаҳонӣ ба динамикаи ҳамкориҳои тиҷоратӣ ва сармоягузорӣ байни Тоҷикистон ва Хитой таъсир мерасонанд, омӯختан, инчунин муайян кардани дараҷаи мутақобилшавии сиёсати иқтисодии Тоҷикистон ба шароити нави беруна мувофиқ аст.

2. Дар автореферат самтҳои асосии ҳамкорӣ (тиҷорат, сармоягузорӣ, лоиҳаҳои инфрасохторӣ) тавсиф шудаанд, аммо ба арзёбии ҳаҷми ва маҳдудиятҳои ҳамкориҳои дучониба, ки афзоиши қарзи беруна, номутавозинии амалиёти содиротӣ-воридотӣ ва вобастагӣ аз лоиҳаҳои инфрасохторӣ, ки аз ҷониби ҷониби Чин маблағгузорӣ мешаванд, таваҷҷуҳи кофӣ зоҳир нашудааст.

Дар баробари ин, эродҳои ишорагардида бартариҳои рисолаи илмӣ анҷомдодашударо коҳиш надода, диссертатсия аз ҷиҳати мазмун ва мутобиқи талаботҳои мавҷудбуда мебошад.

Дар маҷмӯъ аз таҳлилу баррасии афтореферати мазкур ба хулосае омадан мумкин аст, ки Обидзода Умед Ҷозил Ҳангоми навиштани рисолаи илмӣ дар мавзӯи “Ҳамкориҳои иқтисодӣ байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Халқии Хитой дар шароити тағйирёбии вазъи геоиқтисодӣ дар ҷаҳон”, қобилияти баланди эҷодкорӣ нишон додааст. Автореферати диссертатсия ба талаботҳои Низомномаи Комиссияи Олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D051300 – Иқтисодиёти ҷаҳонӣ (6D051301 - Иқтисодиёти ҷаҳонӣ) мебошад.

Муқарриз:

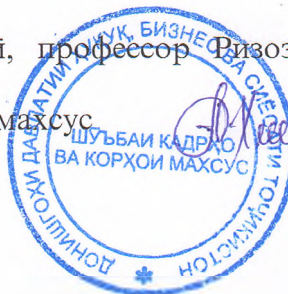
доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор,
муовини ректор оид ба робитаҳои
байналмилалӣ Донишгоҳи давлатии
ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

Ризозода Тӯра Раббим

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд шаҳри Хучанд, 17-мкр-н, хонаи 1, Телефон: (+992) 3422 23594 E-mail: t_rizokulov@mail.ru

Имзои доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор Ризозода Тӯра Раббимро тасдиқ мекунам,
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсус

Бобоев А. Х.

10.12.2025